

NOVINE

SLOVENSKE KRAJINE

Naročnina na skupni naslov letno 24 Din; na posamezni naslov letno 80 Din. V inozemstvo: letno 65 Din. Z M. listom letno 100 Din.

IZHAJAJO VSAKO NEDELO.

Uredništvo v Dolnji Lendavi. Uprava v Murski Soboti, Križeva ul. 4. Štev. položnice 11806.

Cena oglasov: stran: cela 400 Din., pol 200 Din., četrt 100 Din.; mali oglasi do 20 reči 10 Din., više vsaka reč 1 Din.; med tekstom vsaka reč 2 D. Pri večkratni objavi popust.

Gde so zdaj?

Te svet je ladalo že dosta mogočnih vladarov, obsijalo z modrostjov dosta vučenjakov, razveseljavalo s sladkimi pesmami i igrami vnogo pesmarov i goslarov, v smeh spravilo nešteto preksenikov. Milijoni so šli, se gnetili za ednimi i drugimi. Pa je ostao šteri med temi, ki so milijone vlekli za sebov? Nieden ne. Ne, ki je vlekeo, ne, ki se je dao vlečiti, *vsiso preminoli*. A pitanje nastane, gde so zdaj? Što zna dati istinski odgovor na to pitanje? Samo Bog. Samo tisti, ki je vsemi dao i vsemi vzeo življenje. On, ki je pravo, da je „Pot, Pravica i Žitek“, On, ki je razglaso „Jaz sem vstajenje i življenje.“

On pa vči, da nišče ne pride k njemi, dokeč ne plača zadnjega filera. Trpljenje čaka človeka po smrti. Bog svoje dike nikomi ne da, glasi sam že v staroj zavezi. Človek pa to diko rad jemle. Prisvaja si tisto oblast, štera ide samo Bogi. Njegovoj voli se nešče podvrči. Išče sebe. Sovraži, tlači brata svojega. Smilenje čaka, gda je sam ne deli. Žele, da ga hvalijo vsi, on graja vse. Zahteva, da vse poklekne pred njim, on ne poklekne pred Bogom. Bože najčistejše oko milijone i milijone grehov najde na njem, on, ubogi človek, komaj ništerne, ali celo nikših. Misli, da ma pravico do celoga sveta, sam pa niti skorico krüha ne vošči trpečemi bližnjemi. To je edna slika.

Drüga je svetlejša. Vsepovsod vidi božo volo i se njoj radovolno podvrže. V trpljenji vidi božo lübezen, štera zmivle v njem njegovo düšo. Bolečino bratovo čüti kak svojo. Žalož krüha, ki ga ma, on na dvoje vlomi, sebi samo polovico obdrži, drügo polovico pa da gladnomi brati, ki ga niti vido prle ne. Vsaki zamazek proti briše z düše i za blodnoga brata povrnjenje se močno pokori. Mesto prekletstva je hvala boža v njegovih vüstaj, Bogi ne jemle, nego dava vsikdar več dike. Misli, da je ne vreden tistoga kota temne zemle, kama ga po smrti položijo, zato s sklonjenov glavov hodi. Lübezen

božo čüti, lübezen ga žive i v njej čaka sestro, smrt, ki ga pripela k večnoj lübezni.

To sta dve sliki. Bi mogle tevi dve v ednoisto mesto priti na drügom sveti? *Pravica* ne dovoli. V *Življenje* samo tisti pride, ki po *Poti* hodi. Vsi drügi pa v trpljenje, v šterom se čistijo, dokeč se ne ščistijo. So pa tüdi,

ki se nikdar ne ščistijo, ki nikdar ne odplačajo svojega duga. Od teh se pravi „Landantur ubi non sunt, cruciantur, ubi sunt“ to je: „Tam se hvalijo, gde jih nega, gde pa so, tam se mučijo“. Ki žele smilenje dobiti v očiščilišči, naj bo v življenji smileni. Drügoga sredstva nega za to. Pravičnost pa reši iz večnoga trpljenja.

Katoličanstvo v djanji.

(Kat. akcija.)

V „La Croix“, (La Croa—križ), francoskom katoličanskem dnevniku piše urednik, dühovnik Merklen sledeče ob priliki letnoga kongresa, ki ga je obdržalo „Družstvo za dober tisk“: „Naši naročniki jako lübijó svoj kat. dnevnik i z veseljom zasledüjejo njegov napredek. Kak si naj zato razlagamo, da je *njihovo širjenje tak mlačno*? Gda lübimo, se ne zadovolimo samo z občüdüvanjom, gda lübimo, te *svojo lübezen raznašamo*, te delamo propagando. Nikdar ne bomo zadosta podčrtavali, da je *širjenje dobroga tiska najlepša forma zdajšnjega apoštolstva*.“

„Pitajmo se, zakaj se katoličanci tak malo brigajo za napredek katoličanskoga tiska? Odgovor je lejki. Oni najmre ne razmijo niti toga, ka vera od njih zahteva, niti toga, ka je katoličanski tisk. Oni najmre mislijo, da je vera samo ceremonija, samo boža služba, no pa včasi, da je poleg tüdi nekaj jakosti. Pravijo: ti hodi k božoj službi, sprejemaj sveta svestva, ne vmori, ne kradni, ne laži, ne bodi krivičen. Zakaj bi mogo čteti ešče katoličanski tisk, gda je vera nikaj drügo ne kak ceremonija i jakost?“

„Tej katoličanci zvünešnjosti pozabijo, da je vera vnogo več, da je *vera celo človeče življenje*, da je vera stalno sodelüvanje z Bogom, ž njegovov Cerkevjev, povsod i vsaki den i pri vsakom — deli.“

„Katoličanski časopis nema te naloge, da glase objavlja i zabavlja. *Katoličanski list v prvoj vrsti vzgaja i vodi*. Neštarni mislijo, da mora časopis samo zabavati i se zgražajo nad tem, da bi se vera, ki je nekaj res-

noga, vezala s časopisom, ki samo zabava. Tej katoličanci se motijo. Čtenje časopisa je nikak ne samo zabava ali preganjanje dugoga časa. Časopis je vnogo več, on dava misli, on ravna v pravi tēr počasi, na tihom i nevidno. Če je časopis slab, njegovo čtenje začemerí, če je dober, čtevca čistí i oplemeniti i to včasi tak, da sam ne opazi. On brani vero, podira protiverske trditve, raziskavle s svetlobov vere i nadnaturnih cilov vse dnevne stvari i čtevci stlači pravo pot skoz vrenje dnevnih pitanj.“

„*Katoličanski časopis navči čtevca katoličansko misliti, katoličansko čütiti, katoličansko živeti i postane tak hasnoviten za zdravo življenje v človečoj družbi*.“

„Ar so naši čtevci vnogokrat premlaivali od teh istin, so na svoj katoličanski dnevnik ponosni i mi smo na nje ponosni. — A što lübi, ne občüdüje samo, nego to lübezen kak apoštol raznaša“. — Slovenci Slovenske krajine, obrnite te reči na svoje kršćanske liste „Novine“, „Mar. List“, „Mar. Ograček“. Je samo občüdüjete, ali je tüdi širite? Če ste goreči kršćeniki, te je širite!

V Nemčiji so püšpecje organizirali katoličanstvo v djanji za mládence, mladenke, moške i ženske i njim bodo imenüvali svecke voditele i dühovnike za tanačnike.

Širite „Novine“

Na delo.

Volivni boj je zanami.

Tü pa tam ešče počí kákša stara puška, lüdje, šteri ne vidijo dale od nosa, ešče sagajo. Na konci pa, kak vse na sveti, mine tüdi to. Novi voditelje občin bodo mogli nastopiti svojo častno i odgovorno službo, vodstvo združenih občin.

Dobiti večino je včasi ne veliko delo, ali skazati hvaležnost za čest i zavüpanje, je drüga, bole žmetna reč. Novi občinski odbori morejo pogledati prek domačoga plota, misliti morejo namesto svojih občanov naprej, malo gučati, dosta delati.

Naše skušnje kažejo, da imamo dve vrsti občinskih odborov. Ti edni čakajo, ka bi je vlekli i rinoli drügi, sami se ne znajdejo na pravo pot. Takši odborniki so slabi gospodarje. Takših odbornikov ne želemo našim združenim občinam. Nam so lübsi odborniki, šteri se — istina — radi poprimejo dobroga tanača od zvünaj, ali tüdi sami mislijo. Program teh se ne konča s tem, ka prej mi bomo odborniki, ne pa tej drügi, program teh pravih odbornikov je potrebno i koristno delo za prišestnost, za — bodočnost.

Prve točke njuvoga programa je: poštüvanje postave. Kajti ge se postava ne poštüje, tam nastane nered. V neredi pa nega nikšega napredka.

Drüge točke njuvoga programa je rešavanje domačih zadev. Odborniki morejo misliti na to: kaj bi se moglo napraviti s skupnimi močmi, kaj bi bilo velkoj večini na hasek. Glejte, bratje, drevo je samo drevo, brez düše, brez razuma i itak ne mirüje, za sakši den ma potrebno opravilo. Dnes nastavi novi list, vütro novo korenino, pojütrišnjem razvije cvet, seme, nikdar je ne brez vstvarjanja. Istina je, ka

vsaka nova naprava nekaj košta, ali brez dela, brez trüda, brez žrtev nega napredka. Občinska politika, štera šče ohraniti samo to, kaj so naši očaki spravili, je spodobna vojski, štera se samo brani, za napad pa nema moči.

Nove naprave občin lejko delimo na dve skupini.

So takše naprave, štere so lepe. Lepe šole, lepa cerkev, lepi cintor, lepi gasilni dom, lepa občinska šprickanca i spodobne reči so istina lepe; toda misliti moremo na žmetne čase, za takše izdatke dnesden nega dosta penez.

Inači je z drügimi napravami. Naj omenim na primer samo edno. Roditelje, ne čütite kakše križe imate z mladinov obojega spola, kda dete izstopi iz šole i pokeč neide dečko k soldačiji, dekla v zakonski jarem? Naša mladina od 14 do 21 leta je navadno prepüščená sama sebi i ta zapüščenost naše mlade mantra. Mladoga človeka je rado strah i sebi prepüščeni mladenci, ali mladenka nemajo odločnosti, navadno ne najdejo nikaj drügoga, kak sama strašila, bojazen, dokeč se ne pokvarijo. Če se pa pokvarijo, so drzni, nesramni, sposobni za vsako hüdobijo.

Naša mladina je brez pouke i vzgoje ravno v letaj, kda se mladi človek najbole obliküje. Za te sirote se poprimite novi občinski odbori, to prosimo od vas, tem preskrbite dobro tovarišijo, vzgojo i pouk, to bode naprava, štera od zvünaj istina ne bo zavidanja vredno lepa, ali haskov pa vrže več, kakšteč lepo pomalani gasilski dom, ali kakšteč lepo pošrihan občinski urad, šteri pa tüdi kak najlepší naj bo.

Glavna skrb novih občinskih odborov bodi tedaj skrb za mladino.

To smo že tüdi naglašali v „Novinaj“, ka se pripravla novi svet. Gospodarsko življenje bo moglo dobiti

nove oblike. Valovi novoga sveta že bucajo v naše meje i večno se ne bomo mogli braniti novoga življenja tüdi mi ne. Skrbeti moremo teda za pravočasna pojasnila.

Istina, lepa je nedela v gorica, v veškoj krčmi (če ešče ma što peneze za takše bedarije!) ali lepša je nedela, če imate, posebno v zimskom časi sestanke pod vodstvom lüdi, šteri so istina ne od plüga i motike, ali ravno zato dale vidijo, kak do domačoga plota. Organizacija takših predavanj, je tüdi väžno opravilo občinskoga odbora.

Na zadnje mesto smo püstili, četüdi bi na prvo mesto sodilo, zadevo zdiganje gospodarstva.

V Beltincaj že duga leta delüje semenogojna postaja, ali večina naših ešče vstraja pri starom semeni. Vsi vidimo i čütimo, ka je perutninarstvo i živinoreja sploh v krizi, ali itak, če se oblast ne gene, drügi še ne vüpa na novo pot. Državnih uradnikov je v primeri s kmeti komaj za edno peščico, ali oni itak vse küpüjejo i prodavajo prek svojih zadrug. Milijone si prišparajo na leto. Naš kmečki narod pa se ne gene, ne poprime se zadružništva v potrebnoj meri, zato pa je, i brez samopomoči ostane, igračke brezdüšnih špekulantov.

Dnes neseš sühe gobe k trgovci i dobiš za kilo 55 Din, če jih vütro neseš, samo — 28. Zakaj? Što je kriv? Sami, ar ste se razbiti na sto slabih skupin, ar ste brez moči.

... Premagani naj vtihnüje, zmagovalci pa na delo. Mandat občinskoga odbornika je ne večen, den obračuna se den za dnevom približavle, dnes premagani lejko za tri leta stopijo na vaša mesta, če se ne izkažete za prave voditele.

Bog blagoslovi vaše delo!

Pika.

P. Sutter :

Šatan v Ilfurti.

Istinska zgodba.

Zgledob sedenja dveh dečkov od hüdobnoga düha v našoj dobi.

Prestavo iz češčine Alojzij Nemec.

Šatan i Mati Boža.*

Čeprav je meo hüdi düh za vse svéte reči samo cone — neizvzemši Bogá — i sramotilna imena, Matere Bože pa si li nikdar ne vüpa sramotiti. Če so ga na priliko o tom pitali, je odgovoro: „Ne smem; dečko na drevi mi je to prepovedao. Imenüvao jo je vsikdar samo „velko gospo.“

Negda, dare je bio Leopold čista miren, so njemi dali glažovnato podobo Matere Bože, da bi se zabavao ž njov. Teda pa je nagloma nastanola stiska. Podobo je včesno na

* Po zapiskaj g. profesora Lachemanna.

vso moč na tla, da se je raztreščila. Gda so té drobce odstranili, ga je navzoči profesor Lachemann iz kongregacije marijanskih bratov iz St. Pilta zapitao po dijački: Ka sodiš o Nevtepenom Poprijetji blažene Device Marije, štera ti je glavo strla? Pun besnosti je kričao: „V kraj odtec, v kraj odtec s tov „velkov gospov“, neščem od nje nika čüti!“ I začno je tak grozno preklinjati i psüvati, da se je navzoča dvorjenica zgrozila i je brž betežnoga v imeni Presv. Trojstva z blagoslovenov vodov prekrižala, samo potom toga se je dečko vmiro. Za imenüvanivi častiti sestri je bila to nenavadna težka dužnost, teva dečka stalno oskrbljavati i njima dvoriti, pri čem sta mogli vnogokaj čüti i prenesti.

Nekoga dneva je pitao profesor Lachemann starejšega dečka: „Povej, ka sodiš o kongregacijah i posebno

o marijanskih bratih?“

Mali je ne odgovoro. Potom ga je znova pitao nemški: „Gde je postavljena podoba Matere Bože v kapeli zavoda v St. Pilti?“

Palik nikšega odgovora ne. Gda ga je profesor v tretje pitao, te je čemerno odgovoro:

„Kakpa ti, ti vsigdar s popi držiš. V svinjaki brečiš (moliš) vsikdar na levom kraji.“

Navzoči so pitali gospoda Lachemana, ka mali s tem misli. On njim je povedao, da svedočenjé ob-sedenoga je istinsko, ar v istini ma v zavodovoj kapeli svoje mesto na levom kraji, ka bi leži pazo na gojence.

Dva študenta iz Moissac (iz g. muasá) v kraji Tarn-et. Garonne, šteriva sta študirala pri marijanskih brataj v Besaunconi (Bezansói) so sprejeli v zavod v St. Pilti na vüzemske

Iz zgodovine svetovne boje

Veliki nemški zgodovinar prof. Friderik von Sama je lani napisal knjigo „*Dentschlands Unglück*“ 1917 — und jetzt?, v šteroj na podlagi skrbno zbranoga gradiva dokazuje, kak strašno odgovornost je vzel na sebe bivši nemški car Vilmoš, gda je 1917 zavrno mirovno ponudbo zaveznikov.

Poleti leta 1917 so bili ravnotak zavezniki utrjeni i siti boje kak narodi pod Austrijov i Nemčijov. Rusija je začnola glodati revolucija i njena vojska je bila v punom razpadanju. Francijo je bojna strošila popunoma. Anglija je bila gospodarsko zmučena i si je ne želela, da bi njeno vodilno vlogo med zavezniki prevzela Amerika s tem, da bi stopila v svetovno bojno. V Nemčiji i v Austro-Vogrskoj se je lakota zmerom bole razširjavala. Obe državi sta bili na pragi zime, ki bi lahko postala usodepuna za obe monarhiji.

V tom časi pa je angleška vlada uradno po zasebnih osebaj prosila Sveto stolico, naj se informira pri nemškoj vladi, ali bi bila Nemčija pripravljena priznati neodvisnost i nerazdelivost Belgije i to priznanje sprejeti kak mirovni pogoj. Belgija — vsa opustošena i razrušena — je v tom časi vživala simpatije vsega sveta. Dneva 1. avgusta 1917 je naslovila na tedajnjega nemškoga ministerskoga predsednika Michaelisa mirovno pogodbo, ki je bila izdelana precj podrobno i je ne bila nasprotna nemškim interesom (dobrobit). V glavnem se je krila z resolucijov, ki jo je sprejeo državni zbor 19. julija i s šterov so se strinjali tudi casar Vilmoš, kronski svet i armada. Tudi sam Michaelis je ne bio nasproten mirovnim pogojom, ki jih je mela papova spomenica. Liki pod vplivom lüteranske zveze, štero je bodlo, da je je prišla spomenica za mir od

Sv. stolice, sta sklenola on i državni podtajnik, da odklonita papovo ponudbo. Čakala sta dva meseca z odgovorom. Končno je nemška vlada 24. septembra 1917, na den, ki ga majo nemški i tudi drugi svetovni zgodovinarje za najusodnejšega v zgodovini nemškoga naroda, odposlala v Rim odgovor, ki je bio brezi vsakše resne vsebine. Stem stopanjem nemške vlade je bila usoda svetovne boje zapečaćena. Antanta je nemški odgovor dobro razmila i tak se je odločila nadaljevati bojno do skrajnosti. Pri nemškoj vladi je zmagala okornost, zmagali so predsodki protestanov proti katoličanskoj cerkvi. I komaj je minolo leto dni po tom nemškom odgovori Sv. stolici, že se je zamajalo dvoje tak močnih casarstev — Nemčija i Austro-Vogrška — v svojem fundamenti i pokopalo v svojih razvalinaj jezeroletno dinastijo i večstoletno bogastvo šestdesetmilijonskoga nemškoga naroda. V tom je bio končni uspeh nemškoga protestatizma. I komaj 15 let je minolo po verzajskoj mirovnoj pogodbi, že bojuje taista Namčija palig vednaki boj v svojih vrstaj: V borbi za vekšo iskrenost odnošajov Nemcov do Francije je spadno velki politik Stresemann, njega i njegovo politiko medsebojnoga zbližanja dvej narodov so pokopali nemški protestanti. Sledio njemi je Brüning, te železni kancler i odločno katoličanski mož, ki pa je mogo napraviti prostor pruskim protestanskim junkerom. Borba nemškoga katolicizma s protestantizmom se nadaljuje i začrtava nadalni razvoj vsega nemškoga narodno — političnoga življenja.

Križeva bo nadalna pot nemškoga naroda i duhovna borba dvojih sve-

tovnih naziranj zmerom ostrejša. Dao Bog, da si končno pribori zmago i prvenstvo prava krščanska miseotudi v nemškom rodi, da zamore rod stopiti palig v družino vsej narodov i kak ednakovredna kotriga te družine od nje palig sprejemati i njej davati. Te bo dobro njemi i celomi sveti. To so misli vučenjaka Friderika von Same.

J. M.

Velko priznanje kat. Cerkvi.

Amerikanski katoličanci so letos obslužavali 100 letnico Vincencijevi konferenc. Vincencijeve konference so dobrodelna društva, šterih namen je v duhi krščanske lübezni do bližnjega pomagati pomoči potrebnim siromakom. Na velkom spravišči, štero so pripravili v Njujorki, v ednom velkom hoteli, je bilo navzoči tudi 40 püšpekov. Celo sam Rusvelt, prezident Zdrüženi držav Severne Amerike je prišeo na spravišče. Jako pomemben je njegov govor, s šterim je zaključo to velko spravišče. Te govor so prinesli skoro vsi vekši listi celoga sveta. Iz njega se vidi, da človečanstvo stoji na pragi novoga časa, da so tudi oblastniki sprevideli, da brez Boga, brez vere i bože zapovedi človeštvo ne more živeti človeka dostojno življenje. Prezident je proti konci svojega govora povedao sledeče:

„Vsako leto, štero leti mimo nas, sam bole i bole osvedočeni, da se človečanstvo počasi približavle k vsakdenešnjemi spunjavanji navukov, štere davle krščanstvo za vreditev posamičnoga človeka, pa tudi občenstva moški i žensek. Jako rad se spomnim špotice, štero so francoski revolucionarci ravno pred 100 leti vrgli Matericrkvi v obraz, rekši „Cerkev pokaži, ka si napravila!“ Jaz se rad spom-

počitnice. Gospod profesor Lachemann njima je dao priporočilo do svojega sorodnika gospoda Trescha, da bi njima pripomogeo kobiski obsedenih dečkov. Šla sta teda k Burnerovim i sta se zadržala tam do edne vöre v gojčno. Čüdila sta se, gda sta čüla dečka gučati z moškim glasom, ne da bi pri tom vüsta odpirala. Stavila sta dečkoma nikelkopitanj v baskiškom narčji, štero je trno podobno španščini. Gospod Tresch je od toga ne razmo niti reči. Liki dečka sta njima odgovorila na vsa pitanja francuski. Potom sta študenta ešče pitala dečke, odkec sta prišla i kama se mislita zdaj napotiti; obsedeniva pa sta nemški odvrnola: „Ne trbe, da bi ti to povedao, bržčas bi to včasi popi neso.“

Že ništernokrät je obsedeni oméno gospodi Treschi „velko gospo“, štero má domá v škrinji. „Vej si je pa šče nikdar ne vido,“ njemi je

djao župan. — „A vendar to znam“, je kričao dečko, „vse davaš velkoj gospej i njenomi psovi, stalno jo nošiš v žepi.“

„Zakaj pa njima davaš tak grda imena?“ ga pitao gospod Tresch.

„Nemrem jiva inači imenüvati.“

Ednok sta prišla k obsedenima dečkoma gospod Spies i gospod Martinot — vodo jiva je gospod Tresch. Zagledavši jih prihajati po vulici, je dečke zgrabio včasik velki nemir. Komaj so stopili v hižo, je pravo mlajši Jožef gospodi Treschi: „Ti si Spitzzi (gospoda Spiesa je imenüvao Spitz ali pa Canizij) pisao i te (kaže na g. Martinot) pa prišo z njim“. — I to je bilo v istini tak.

Gospod Spies si je posádo maloga Jožefa na kólina i njemi stavio razna pitanja. Včasi je prav odgovoro. Ali či je šlo za reči, od šterih je šatan ne rad gučao, je odgovoro: „To

ti ne trbej znati. Gospod Spies ga je med drugim tudi pitao: „Ka ste napravili z Voltairom*, kda je k vam prišo?“ „O, toga smo jako slovesno sprejeli. Šli smo njemi proti s cropse-sijo (mesto procesijo) i smo ga močno držali. Gda pa je prišeo k peklenskim vratom, se je prestrašo i se pripravo za bežanje, ali nam je ne mogeo več vujti i smo ga prisilili, da je šo skoz ognjeno lüknjo v pekeo.“

Med tem, gda je držao gospod Spies Jožefa ešče na kolinaj, njemi je nalejci položio na temen faláček svile, tak da je dečák stvari ne mogeo niti viditi, ne na glavi čütiti. Ali včasik je zakričao: „Vkraj deni to capo, žge me.“ I pri tom se je trüdo, da bi se oprosto iz naročja gospoda Spiesa. „To je nikša capa ne!“ je pravo go-

* Voltér — velik francuški brezverec v 18 stoletji i vzor vsem brezvercom. Mro je 1778 v Parizi v velkoj dvojnosti, posebno zato, ar so ka njemi „prija-teli“ ne püstili prijati sv. svestev.

nim, kak je Cerkev špotico sprejela i s kakšov odločnostjov je pokazala, da je krščanstvo ešče nej mrtvo, da krščanska vera ešče žive i da je življenje i delo katoličancov v skladi z navuki njihove Cerkvi.

Naj opomenem samo na to, da je samo Vincelijova konferenca v lanskem leti samo v našoj državi popunoma zdržavala 150 jezer siromakov, z darami pa milijonkrat pomagala, ka je nindri nej zapisano. Či premislim, da delajo z enakov požrtvovalnostjov i gorečnostjov po vsoj državi ešče vnoge drüge cerkvene ustanove, potom vsikdar bole zavüпам, da Bog zmagüje tüdi pri nas.

Kda sam prevzeo vlado Zedinjeni držav, sam se trüdio dati nove poti... Naš program zahteva lüdi, ki so nesebični, požrtvovalni, ki svojega bližnjega ljubijo. Sad toga prizadevanja bo tak velki, kak velka de lüben i nesebičnost posamičnoga državlana... V tom velkom i težkom boji za obnovo domovine pa sam hvala Bogi prišeo do spoznanja, da naše lüstvo vsikdar bole spoznavle, da so dühovne vrednosti dosta več vredne kak telovne vrednosti. V tom se skrivle vsa skrivnost našega uspeha i neuspeha.

Neštérni narodje indri so šteli z zakoni pa odredbami prepovedati človečanstvo, ka je njegova prva pravica, da najmre verje v Boga i žive po zapovedaj svoje vere. Prle ali sledkar pa so tej narodje spoznali, da se s tem zaman zaletavlejo v bojstveno, fundamentalno i nevmrjočo pravico človečanskoga pokolenja, v pravico, štéro je vsakše stoletje naše zgodovine posvedočilo, da je za napredek človečanstva neobhodno potrebno.

Jaz nesam niti megñjenja dvojio, da pridemo s te mračne doline na svetlo. Bio sam osvedočeni, da bomo obladali i se nam posreči. Zakaj? Zato,

spod Spies. „To vzemem v kraj samo te, gda mi poveš, ka je na svili.“

„Nika je ne na svili, nika, daj v kraj, žgé me.“

„Te se šče lejko dugo braniš; ne vzemem vkraj, dokeč mi ne poveš, ka je na njej.“

„Velka gospa je na njej“, je stisno iz sébe pun groze. V istini je bila narisana na svili podoba Matere Bože.

I znovič je proso: „Daj vkraj tüdi to, ka maš v žepki, to me žge.“ Mislo je na mali križec, štéroga je gospod Spies noso stalno v žepki, tak da ga je nišče ne mogo viditi; i povedo je šče, da so v križci svete relikvije, i to se je popunoma vjemalo z istinov. Da, celo svetinjice, štere je meo gospod Spies okoli šinjeka, so ga obterševale i žgale.

Tü i tam je hüdi düh dávaogospodi Spiesi tüdi ime „Kanizij“. Dugo je gospod župan iz Schlettstadta ne

ar verjem ne samo v pravičnost naši državni naprav, nego, ar trdno verjem i zavüпам v Boga, štéri de nas vodo i podpirao. Ar trdno zavüпам v dühovne moči, štere je krščanstvo nagromadilo i štere nam davlo pomoč za obnovo. Zato, ar gori v meni stanovitna vera v stalno nadnaravno božo pomoč.

Fare Slovenske Krajine.

Martjanci.

Martjanska fara spada med najbole znamenite v Slovenskoj krajini. Vzrok tomi je njena starinska cerkev. Zidana je bila leta 1392-ga po načrti Joannesa Aquila (Janoš Orel) iz Radgone. Isti umetnik je cerkev tüdi poslikao. Martjanska cerkev je zidana v takzvanom gotskom slogi ali stili. Njena zvänešnjost s svojov kmičnov farbov jako dobro kaže starino. Tören stoji na sredi pročeljá, pod njim je glavni vhod (vrata). Drüge dveri so od jüžne strani. Vogla törna i vogla pročeljá (čelne, glavne stené) sta podpretiva s stebri oporniki. (Takši opornik vidimo tüdi, n. pr. na Tišini, v Bogojini). — Opornike má tüdi prezbitarij, to je prednji deo Cerkve, v šterom stoji oltar. Svetišče ali prezbitarij má odznotra obok i takzvané sklepnike, nekakša rébra, ki se združijo, v sredini v „rožo“. Takši način zidanja kaže gotski slog ali način, v šterom so zidali v srednjem veki (od 1100—1500). Okna so visika i vozka, končüjejo pa se s trilstnim šilastim (ostrim) vrhom, srednje okno pa je dvodelno, to je širše od ovih — tüdi vse to je pomenljivo za gotski slog. (t. j. „nemški“ način zidanja, ar se je začno na Nemškom, Goti pa so se zvali očaki Nemcov.) Nikda, ešče leta 1698, je bio strop (plafon) leseni, vednaki (kak zdaj

znao, zakoj ga šatan nazivle s tem imenom. Ne je znao, v kakšoj zvezi bi naj on bio s sv. Kanizijom. Tü se po priliki sreča z gospodom superiorom isenheimskih jezuitov i njemi pove te dogodek. Mislo je, da té kak redovni brat toga že davno vmrloga svetnika njemi bode mogeo dati zadovolno tumačenje. I v istini; brezi dugoga premišlavanja njemi je gospod superior povedo, da katekizmuš, štéroga rabijo v švici i se zové „Kanizi“, je povečini napiso sveti Kanizij iz družbe Jezušove. Sto let po smrti svetnikovoj je izdao nekši pater Spies, tüdi jezuit, — te katekizmuš v novom natisi.

Iz toga se vidi, da hüdi düh ma popuno znanje zgodovine i nenavaden spomin za vse dogodke. Tak spomina knigo sv. Kanizija (mro leta 1597), štéra je obdržala ime svojega pisatela, i pri tom namigavle na županovoga

Prezident Rusvelt je v svojem življenji že večkrat pokazao svoje veliko spoštüvanje do Boga i Materecerkvi.

Vüпamo se tüdi, da bo njegovo zadržanje do verski dugovanj dobro vplivalo na boljševisko Rusijo, s šterov prezident Rusvelt v imeni Amerike ravno te dneve sklenjavle raznovrstne pogodbe.

v Bogojini), že l. 1756. pa je zapisano, da je cerkev že obokana („gvelbana“). Do l. 1698. je bio očuvni ešče vélki oltar, ki je bio postavljeni l. 1529. z dvema kriloma (v obliki odprëtoga omora). V drügoj polovici 18-ga stoletja (po 1750. l.) so postavili denéšnjiva stranjskiva oltara, šteriva sta bilá jako lepiva, — a postanola sta jako zapüščena!

Vélki oltar je bio odstranjeni l. 1925, gda je bio postavljeni *novin* marmornati, za štéroga je napravo načrt nam dobro znani, glasoviti arhitekt Jože Pečnik, profesor vseučilišča v Ljubljani. Lepšega oltara nega nindri v Slovenskoj krajini, podobnih pa je malo gde. Tak je martjanska cerkev znamenita tüdi zavolo toga oltara i v čast vsoj našoj krajini!

Velka znamenitost martjanske cërkví pa so njene *podobe* (slike) na stenaj svetišča. Tüdi té je napravo Joannes Aquila l. 1392-ga. Kažejo dogodke iz Kristušovoga i Sv. Martina življenja. Vučenjak piše, da so te slike (freske) „eden najznamitejših spomenikov srednjeveškega slikarstva v Sloveniji“. Odspodi je nekelko poškodüvala podobe vlaga, v glavnom so pa dobro očuvane, — četüdi je včasí po več deset let nišče ne brisao prahü ž njih. Tüdi to so mogli vučenjaki povedati!

iménovca, patra Spiesa, štéri je te katekizmuš 100 let poznej nanovo izdao. Očivesno je tü, da je obsedeni z naravnimi močmi toga znanja ne mogeo dobiti.

Dne 8. maja 1868. je prišla dečka obiskat tüdi gospodična Marija Spiesova, sestra gospoda župana iz Schlettstadta. Gda se njima je štela približati, se je dečkov poloto nepokoj, tukla sta okoli sébe i sta si prizadevala, da bi obiskovalki raztrgala odevko.

Gospodična Spiesova je bila ravnokak njeni brat goreča širitelica katoličanskih listov na čest Srca Jezušovoga i sv. Jožefa, „Živoga čisla“, apoštolata molitvi i spodobnih pobožnih družb. Vse to njej je Leopold vóci metao, jo pri tom psüvao i pačo njeno ime. Povedo je tüdi, gde liste küpüje, i pri tom podao natenčno ime i naslov knigotržca Garella. Dosegamao je pač nikdar ne bio v Schlett-

Na stenaj je ohranjenih tudi več latinskih (dijaških) napisov, šteri se pa ne dajo več popolnoma prečteti. Ti napisi so vpraskani na omét z nekšim ostrim predmetom. V njih je guč od smrti plebanošov, od duhovnikov cerkve itd. Tej napisi so iz časa 1483. leta do 1628. leta.

V martjanskem farofi je biló do sta starinskih, *zgodovinskih pisem*. Tak na priliko tisto pismo, šteroga je l. 1652. poslal törski aga (vojaški zapovednik) iz Nagykanize Martjančarom, gda sta se svajüvala lüteranski pa kalvinski predgar. To pismo so „Novine“ prinesle 2. julija 1933. v „Zgodovini Slovenske krajine.“

Ešče vèkšega pomena pa je pismo, ki je do l. 1885. bilo v martjanskem farofi, to je najstarejši spomenik slovenskoga jezika v našoj krajini — to pomeni, da ne poznamo starejše knige ali starejšega rokopisa v našem narečji, kak je to pismo. Napravljeno jn biló leta 1643-ga. Vsebina je eta: štirje cemeštri martjanske cerkve so l. 1604. izróčili cerkvene gorice v Vučoj gomili Jurki Ferenczeki v nájem, ár je novi farar zavolo Törkov ne mogeo obdelavati goric. L. 1642. pa je Ferenczek ne šteo goric nazaj dati, záto je nastanola pravda i zaključek toga je to pismo. Objavljeno je v „Časopisi za zgodovino in narodopisje“ 1927, str. 8—9.

Cerkev v Martjancih je duga 23 m, šorka 10 m, visika 10 m. Matične knige so očuvane iz l. 1734. Düş má 1376; mnogo je v fari lüteranov. Vesnice so: Moravci, Markišavci, Górica, Mlajtinci, Nemčavci, Noršinci, Puconci, Predanovci, Tešanovci, Sebéborci, Vuča gomila (deloma).

Skrbni plebanoš Jožef Horváth je mro 1. maja 1932. Nagrobni spomenik pokojnomi gospodi plebanoši je postavljen letos. Načrt je napravil profesor J. Plečnik. To je najlepši

stadti i teda ne mogo poznati gospodične ne knigotržca.

Dare pa se je s prstom, na šterom je mela v prstani svetinjo sv. Huberta, doteknila dečka, je obsedeni kričao: „Stoj, ogenj maš, žgíš me!“ K tomi je ešče pridjao: „Vidiš, bombe so ne mogle tvojoj kuči škoditi, ár si tam mela velko gospo“. S tem je mislo na obleganje Schlechtstadta v leti 1814., dare v istini niedna strela iz stüka nej zadela hiše Spiesove družine — i ravno tak tudi v bojni leta 1870. je óstao dom nepoškodüvan. Ednoga dneva je vzeo gospod Martinót maloga Jožefa na kólina. Mali se je brano, trüdo se iztrgati ali zobstom. Gospod Martinót pa njemi pravi: „Ne püstim te, dokeč mi ne poveš, v šterom jeziki so pisane knige, štere mam pri sebi.“

„Pri sebi maš francuško knigo o apoštolati molitve.“

spomenik v našoj krajini i mogoče v vsaj Sloveniji. Zdaj je plebanoš g. Andraš Berdén, bogojinski rojak.

Obiskávlimo i dobro si poglédnimo takše starine, kak je martjanska cerkev!

Politični pregled.

Jugoslavija.

Titulescu, romunski zvünešnji minister je po zadnjem obiski v Atenaj na Grčkom prišo znova v Beograd, da z našim zvünešnjim ministrom sküпно določite smernice sküпne zvünešnje politike, štero bo v bodočnosti vodila Mala Zveza.

Francija.

Deladierova vlada je bila v parlamentu z 88 glasovi preglasana, dobila je nezavüpnico i zato je odstopila. Za koj se je šlo? Državni proračun kaže zgübo i to velikansko. Ide se za sedem milijard frankov, ali v naših penezaj za dvajseti jezero milijon dinarov. Mi skoro dve leti potrošimo na vse izdatke telko, kak majo Francozi samo zgübička. Deladierova vlada je štela te zgübiček tak pokriti, da bi znižala plačo uradništvu i da bi vrednost franka znižala, to je da bi napravila inflacijo. Socialisti pod vodstvom večkratnoga milijonara, Blum Leona, so glasali proti proračunu i po dugo celonočnoj seji pred štrtov vürov popolniči je vlada spadnola. Nova vlada je sestavo Sarraut Albert.

Amerika.

Ruzveltovo prizadevanje, da odpravi brezposelnost s tem, da določi delavcom i fabrikam čas dela i višino plače, ne je rodilo ešče zadostnoga sadü. Par milijonov delavcov je toti prišlo v delo, a več milijonov ešče strada. K tem stradajočim je pristopo zdaj tudi kmetski stan i se buni, ka

cene zemelskih pridelkov neso se nikaj zboljšale. V teh nevolaj išče bogata i ponosna Amerika pomoč. Pa gde? Pri boljševikaj v Rusiji. Amerikanski predsednik Ruzvelt je brzojavu boljševiškoj vladi v Moskvo, naj pošle svojega zastopnika, ka skleneta pogodba. Petnajset let se je borila Amerika proti Rusiji, zdaj pa spadne na kolena pred njov i njoj ponüja prijateljsko roko. Zakaj? Rusi potrebujejo avtomobile, orožje i druge reči, štere Amerikanci majo v obilnosti i je ne morejo v peneze spräviti. Naj pride samo penez, se pozabi na tiste vnebokričeče krivice, štere morajo milijoni prenašati pod boljševiki. Ameriko vznemirja tudi krepitev njenoga staroga sovražnika, Japana. Japan se je polastio Mandžurije, sklepa pogodbo z Kitajskov, gde milijarde amerikanskoga kapitala ležijo, sega doli do otokov Filipinov, to je do krajov, kama sega Amerikanska oblast. Naj si zasigura svoje bogato mesto v družbi največjih držav sveta 125 milijonov broječa Amerika, se druží z Rusijov, štera v Japani ravnotak ma sovražnika kak Amerika, pa ešče bole nevarnoga, ar sta si dve državi neposredno sosedi.

Slovenska krajina.

Turnišče. Šolske sestre začnejo 1. dec. dvamesečni gospodinjski tečaj. Stanovanje in oskrba v zavodi. Plača se lejko v živilih in penezaj. Dekle vdeležite se v obilnom številu, ar so pogoji ugodni.

Smrt nadrabina. Dolnjelendavski g. nadrabin, dr. Rudolfer Anton, ki je že duže časa v nevarnom betegi poleškivao, je na Dunaji dne 27. okt. pod operacijov premino. Pokojni g. je bio jako vučeni i plemeniti gospod, zato je bio pri vsej prilübleni. Njegovoj rodbini naše sožalje.

PREKOSNICE.

Verjete vi senjam?

Verjem.

Meni se je senjalo, da sva pri zdavanji bila. — To vsikdar samo senje ostanejo.

Vučiteo razlaga v šoli stvorenje sveta. Mali vučenik njemi v reč vdari pa pravi: Moj oča trdi, da smo prej od opice.

Vučiteo: Me ne briga, kakšega pokolenja ste vi.

Moj sin bi se rad oženo, a samo v bošo hišo!

Te njemi je pa doma tak slabo?

Kak to, da si ti kelnari tak bogato napitnino dao?

Morem biti zahvalen. V najboši zimski kaput me je obleko.

„A v šterih jezikaj so pisane druge?“

„Nika, nika!“

„Ti mali lažlivec, rajši povej, da te to, ka je v njih, teži i muči, a ne guči, da je to nikaj ne!“

„To ne nikaj, čisto nikaj! — V ostalom“, je dodao francuški, je pri tom edna, štero maš skrito.“

S tov knižicov je mislo obsedeni marijanske dnevnice tretjega reda sv. Frančiška, štero je gospod Martinót küpo nedavno v starinarni, i ar je bila raztrgana, jo je dao prevezati i zdaj jo vsakši den rabi. Od tretje knige je šatan ne šteo nika znati. Bio je to deo duhovniške knige (brevira spomladni deo.)

Po tom guči je gospod Martinót dečka püsto. Te se je pa dečko vrge na posteo i metao iz sébe tak nespodobne reči, štere samo jedino šatan more gučati.

Dale.

Zagiftanje z gobami. V Čentibi so edna stara ženska jeli s svojimi vnukami gobe. Čudno pa je to, da so gobe deci nikaj ne naškodile, starica pa so prej zavolo tej nori gob mrli.

Mrtvim daj mir! Bratonci. Na bratonskom cintori je lani bio postavljen prelepi nagrobni spomenik našemi pisatelji † *Števani Kūhari*. Preminóče dni smo našli spomenik zblateni, pozlačene čerknje zamazane z blatom, na kamni pod spomenikom pa zemlo; — tak vse kaže, da je hūdobna roka lūčala grūdje v spomenik. Prosimo vse spametne Bratončare, naj pazijo na to, ka se godi okoli njih — ar zadnji čas v Bratoncih nemajo mirá ne živi, pa tūdi grobi ne. Žalostno! K sreči pa je teh pokvarjencov malo.

Navuk za tretjired sv. Frančiška je dnes v nedelo, 5. novembra v Črensovcih. Večernice ob 2, navuk po njih.

Dug na naše liste je veliki. Dnestjeden smo javili, ka je beltinska fara dužna 20 jezero dinarov. Izostala je törjanska fara pri tom glasi. Obe skūpno sta okroglo 20 jezero dinarov dužnive. Mi pa dosta, predosta več v šamparije. Decembra se začne nabiranje nove naročnine, širitelje na noge, dužniki v žep segnite i plačajte, ka z kalendarom ne zaostanemo.

Prošnja. Letošnji septemberski nalivi so povzročili v nekaterih pokrajinah naše banovine velike poplave, ki so mnogoterim uničile vse poljske pridelke, živila, obleko in deloma hiše tako, da so si komaj rešili golo življenje. Ubogi ljudje potrebujejo zlasti živil, da se očuvajo najhujšega zla: lakote! Našim krajem je bilo letos prizanešeno, zato smatrajmo za svojo dolžnost, da priskočimo tem revežem na pomoč! Podpisani odbor se obrača sedaj do prebivalcev dolnjelendavskega sreza z nujno prošnjo, da vsak po

svoji moči da od obilice božjega blagoslova, karkoli premore: krompir, vsakovrstno zrnje, moko, fižol, mast itd. Kdor hitro da, dvakrat da! Vse nabrane darove je poslati na srezko sodišče v D. Lendavi. — Krajevni odbor Rdečega Križa v D. Lendavi.

Bratonci. Velika sramota nas je dojšla. Nekak je dao šampati mali snopič, šteri kak je mali, tak je nesramen. V njem piše od „lūbezni, spola i zakona“ tak grdo, ka grše niti peklenšček ne bi mogeo. Navuke Kristušove, večne njegove navuke od čistosti i od zakona taji pa napelavle mladino na nečistost, zakonske pa nej deco zapravljajo. Te grdosti je pa napisao iz dobičkaželjnosti. Petsto teh nesramnih snopičov bogate dobičke prinese peklenkim dūšam, ki ga drago odavajo. Ki pride do te nesnage, naj jo taki izroči dūhovnikom. Ki jo ma, pa je neizroči ali vniči, ne more dobiti odveze po predpisih Kristušove vere. Moramo biti katoličanci v djanji.

Premeščen je B u d j a Jakob, orožnik, z Črensovec v M. Soboti. V Soboti je postao komandir. Čestitamo.

Brezposelnim rūdarom i njihovoj siromaškoj deci pomagajmo! Gosod Pavlič Alojz, narodni poslanec Vas vse lepo prosijo, darūjte, ki li morete, za lačne rūdarske familije repo, zelje i če morete kaj krumplov, ki kaj da, naj naznani v Črensovece našemi listi i mi damo dare vkūppobrat i v Hrasnik pa Trbovlje poslati. Smilujte se.

Potrgan cvet Trnji. Okt. 25. smo zakopali Kolaričovo Maričo, 18 letno Marijine družbenico. Sestre iz Marijine družbe i vnogo naroda jo je sprevodilo na zadnjo pot. Sestre so svetile pri svetoj meši, ki se za njo služila kak i pri sprevodi, pa se pri sv. meši prečistile za njo. Na grobi so njej v slovo po spevale: Vigred se

vrne. Sprevodili so jo trije dūhovniki, domačiva dva i g. Bakan Štefan hotiški, ki so jo v Marijino družbo sprejeli. Naj počiva v Marijinih naročaj i moli za nas.

Podpora. Na Novine je poslala Franc Ana rodod z Črensovec zdaj v Francije, 10 Din. Bog plačaj.

Sv. Jūrij. Na misijonsko nedelo so verniki nazlūk tevelke gospodarske stiske za misijonske potreboče darūvali 326 Din. Se vidi da imajo smiseo za misijone. Bog plačaj! — Vsako leto pri g. plevanoši odnesejo nepoznani tolvaje kūre; tak tūdi letos so ne vōpūstili to navado, liki 20. okt. ponoči so jim pa 15 kūr odnesli. Te greh je pač Prekmurški. Nega vesi i ne hiši, kje še ne bi kokosi bile okradjene.

Dar za naše dijake. G. Božidar Sever, ekonom v državnoj bolnišnici v Kovini je ob priliki smrti Slavič Antona v Bučočevcih, darūvao na podporo našim dijakom 200 Din.

Cena pšenice 105 Din., žita i prosa 70 Din., hajdine 100 Din., kukorice z vlatovjom 30 Din meter. Krumplici se odajo po 50 par kila, samo ka se ešče zadosta ne iščejo.

G. Lendava. G. Hartner Géza da popravlati na gradi tōren. Pri tom deli je bio zaposleni mladi tesar s Cankove, šteromi se je podneslo tak nesrečno, da je iz višine spadno na glavo, za njim pa težka blanja na njega. Dobo je znotrašnje krvavenje. Odpelali so ga taki v sobočko bolnišnico. Vūpanja pa je jako malo, ar je vdarec bio strašen. — Preminoči tјeden so do zdaj ešče nepoznani tolvaje vdrli po noči v stanovanje g. Maršek Alojzija gostilničara pri Gradi i njemi odnesli do 40 kil masti, pol zaklane svinjetine i nekaj kil kolbas. Orožništvo tolvaje zasledūje.

SUHE GLOBE

kupuje po najboljši ceni
Sever & Komp., Ljubljana,
Gospodsvetska cesta 5. 10-5

Vajenca sprejem v pouk.
Slavič Matjaš,
krojač, Lipovci.

Bgd.:

Lučke na grobu.

Tema pada na veselstvo. Veter siplje kupe sive megle od zapada, mrak se gosti in raste iz zemlje čezdalje temnejši.

Pokoj lega na zemljo.

Otožno doni iz zvonikov, valovi preko hiš in dalje preko praznih njiv med sivo meglo, milo doni, iz dalje odzvanja drug zvon še bolj milo. Zvoni, zvoni in kliče in želi mir in pokoj.

Pokoj vernim dūšam.

Zvonenje odmeva v dūšah kristjanov, dūša se spomni Boga, zahrepeni po njem, veruje trdneje vanj, veruje v posmrtnost, v večno življenje; spomni se dūš svojih dragih umrlih, ki morda trpe za grehe, za padce in slabosti telesa, ki je v življenju vse meseno.

Zvoni in v dūšah odneva: Gos-

pod, daj jim večni pokoj!...

Zvoni in odmeva v dūši vdove: Ane, dūša ji moli in prosi za moža Gospod, daj mu večni pokoj! Čudna je nocoj, zamišljena vdova Ana, mati troje dece. Nocoj se pač vsakdo spomni svojih umrlih. Začudeno glede deca mater, vsi trije: Tonček, Rozika, Francek. Lačni so, jedli bi radi, žalostno gledajo mater, pa prositi ne upajo; mati je tako zamišljena in žatostna, kakor da je pozabila nanje, samo raztreseno opravlja svoje večerno opravilo. Rozika bi najrajši jokala. Gleda Franceka, če bi on začel. Popoldne so bili na očetovem grobu in so ga okrasili. To je tako čudno, da so šli na pokopališče na očetov grob. Pa saj so tudi drugi šli. Zakaj? Ali tudi ti imajo očeta v grobu. Ne, saj je pri vseh sosedovih oče doma, dela in rad ima deco. Tem je dobro, srečni so. Rozika se spominja, tudi njen oče

je bil dober, rad jo je imel, večkrat ji je kaj prinesel, tudi Tončku in Franceku. Dobro jim je bilo, ne tako slabo kot zdaj. Potem je pa oče odšel, dolgo ga ni bilo nazaj; mati je pravila, da se že vrne in ji nekaj lepega prinese, potem jim bo dobro. Pa se dolgo ni vrnil; Rozika je spraševala mater, ali se skoraj vrne. In nekoč ji je mati rekla, da se vrne, pa je bila nekam žalostna, četudi se je smehljala, ko je to povedala. Oče se je vrnil, pa ni bilo tako veselo, kot so pričakovali. Malo je bil doma, potem se je zgodilo nekaj strašnega. Mati je rekla, da je oče umrl in je jokala. Nato so jokali vsi, Rozika, Tonček in Francek in še drugi. Rozika sicer ne razume, kaj se pravi umreti, vendar to mora biti nekaj strašnega. Posebno, če umrje oče. Rozika je žalostna, pa ne more kaj zato. Zakaj ne joka Francek, da bi potem tudi ona?

V spomin nekdanjemu gojencu.

„Mati, jaz umiram!“ — To so bile njegove zadnje besede. Samo Bog ve, kako mu je bilo pri srcu, ko je moral to izreči. Sicer verjel ni v popolno ozdravljenje a ravnotako ni verjel, da bi moral kmala umreti. Dve leti se je boril s kruto jetiko, kateri je podlegel.

Moj Bog, kakó bi se tudi mogel zlahka sprijazniti z mislijo na smrt mladenič v 17 letu! Komaj je prišel malo v širši svet kot dijak, komaj je začel malo spoznavati življenje, že naj zapusti to življenje z vsemi načrti in nadami?

In naš ljubljani Viktor, koliko načrtov je imel. Večkrat je nameraval iti v misijonske šole, potem v novicijate k Salezijancem ali v kak drug red. Mater in teto je zmirom tolažil, češ: „Pomagajte mi še nekaj časa, saj kmalu dobim reverendo. Potem vam ne bom več na brigi.“

In kadar si je v štirih letih bivanja v Martinišču za ministracijo oblekel talarček, bi ga morali videti, kako je bil srečen. Bil je delaven član dijaške Marijine družbe. Imel je tudi vpliv na svoje sošolce, še celo na starejše dijake. S svojo izredno živahno zgovornostjo si je pridobil vsakega. Posebno na odru je znal svojo vlogo tako živo in naravno podati, da si je vsak želel ga znova videti. In tiste njegove oči, kako so izražale notranja čustva! Neki njegov profesor v gimnaziji mi je nekoč rekel to

Zdi se, da je mati opravila delo, ker je pogledala deco. Pravi, naj se lepo usedejo, da bodo mali večerjali. Potem pojdejo spet na pokopališče. Sveče bodo prižgali na očetovem grobu; in molili bodo.

Večerjajo in se malo potolažijo. Človek je mnogo veselejši, če ni lačen; tedaj lahko pozabi na marsikaj bridkega. Rozika ni več tako žalostna; skoro bi se smejala Franceku, ki še nekam nerodno drži žlico, kadar je.

Po večerji malo pomolijo, nato se opravijo, kajti treba se je dobro obleči, ker je zunaj precej mrzlo, posebno zvečer.

Potem gredo. Mračno je povsod in ne vidi se daleč. Le če človek pogleda proti nebu, vidi sivo meglo, kako se počasi prelija. Težko je hoditi, mastno blato se oprijemlje nog.

Niso sami, več ljudi gre in s pokopališča se že vidijo lučke, polno jih

† FARTELJ VIKTOR
gojenec Martinišča,

le: „Farteljna mi ni mogoče karati. Njegove očarljive oči, polne milobe, me spravijo v zadrego, da mu moram odpustiti.“

Mnogo je razmišljal o pisateljevanju. In da to ni bilo samo enodnevno študentovsko navdušenje, nam pričajo njegove izvirne naloge v šoli, njegova, bi rekli, klašična izražanja prelepe slovenščine. Še več. Imel je že zasnovano misel za roman in ga celo deloma sestavil. Naslov romana je: Brezdomovci. Snovi za ta naslov je imel več kot preveč prav iz lastnega življenja . . . Ubogi Viktor! Koliko razočaranj, koliko bede, zapuščenosti, nerazumevanj in nasprotovanj je doživel ta izredno nadarjeni in mehkočuteči mladenič, se ne da popisati. Ako bi ostal živ, bi mu gotovo vse to tako ugladilo značaj in naziranje, da bi znal biti velikodušen.

Ljudje prihajajo, prižgo sveče na grobovih, pomolijo malo, nato opazujejo druge grobove, kako so okrašeni, koliko sveč gori, kakšen je križ ali celo spomenik tu pa tam na grobu kakega imenitnika.

Rozika in Francek sta komaj prišla, tako je blato in temno. Oba sta se držala za mater. Tako blešči na pokopališču od gorečih sveč. Franceku se zdi lepo. Rozika se zamakne ob grobu, ki je ves okrašen in poln sveč, plapolajočih z živimi plamenčki. Mati jo potegne za seboj.

Gredo, molijo na očetovem grobu in prižgejo štiri svečke. Vsi gledajo, kako plamenčki migečejo, vsi so tihi. Po vsem pokopališču gre šepet ljudi, ki hodijo sem in tja, odhajajo, prihajajo; oglasi se zvon v farni cerkvi in kliče in opominja: molite za pokoj vernih duš!

V vdovi Ani se nekaj zgane.

Važna doba njegovega življenja so 4 leta v Martinišču. Tu je bil srečen in zadovoljen. Edino, kar mu je od časa do časa grenilo življenje, so bile razne nesreče v družini. Tako n. pr. je materi stroj zdrobil roko. V takih trenutkih je iskal tolažbe pri sv. obhajilu. Skoraj vsak dan je pristopal. Prostovoljno se je odločil za čitanje čisto verskih oziroma ascetičnih knjig. Mirno in zbrano je prečital „Hojo za Kristusom“, „Pripravo za srečno smrt“, „Filotejo“ in celo „Duhovni boj“. Tudi življenje Marije Dev., svetnikov in vzornih mladeničev je rad prebiral.

Lansko leto mi je pisal iz Topolšice, kjer se je zdravil: „Nepopisno sem zapuščen. Da bi vsaj imel kako lepo knjigo, da bi si čas kratil, posebno pa, da bi črpal iz nje duhovne tolažbe. O zlati časi v Martinišču, kjer sem imel toliko lepih knjig!“ In ko je potem dobil več primernih brošuric, je brž odpisal: „Bog plati, tisočkrat Bog plati! Več ne morem pisati tako sem slab. Vaš hvaležni Viktor.“

In to je bilo tudi njegovo zadnje pismo.

Dragi Viktor, čez par dni ti bodo na tvojem grobu prižgali sveče v znamenje vstajenja od mrtvih. Ker si že v življenju s svojim trpljenjem prestal vice, smo prepričani, da že tvoja lepa duša gori pred Vsemogočnim. Na svidenje tam gori! **Radoha.**

Spomni se na oni dan, ko so ji pokopavali moža, prevzame jo žalost in jo pretrese vso; občuti samoto in zapuščenost s tremi malimi. Čustvo žalosti ji stisne solze v oči, otroci jo gledajo, Rozika in Francek bi najrajši jokala, ker mati joče in ju zebe in je vse tako žalostno in prazno. Zakaj ni več očeta, zakaj je nekam hodil in je potem umrl, ko se je vrnil? Zakaj mora umreti oče, ki skrbi za vse? Bog ga je k sebi vzel, on zna kaj dela in vse ka dela, je najboljši.

Zvoni v fari, zvoni in drami ljudi, da molijo za duše vernih, da prižigajo svečke; zvoni in svečke gorijo, se manjšajo in ugašajo, kakor mineva in ugaša človeško življenje; plamenčki pa plapolajo, trepečejo in se vijejo kvišku, kakor da hrepene duše po Bogu in se hočejo česa oprustiti in vzleteti v višave.

Nedela po Risalaj XXII.

Na spomin 1900 letnice svoje križne smrti, Gospod Jezus, po svojih svetih ranah reši grešni svet!

Ev. sv. Mataja XXII.

Vu onom vremeni: Idoči Farizeuše tanač so držali: ka bi vlovili Jezusa vu reči. I poslali so k-njemi Vučenike svoje z-Herodiani, govoreči: Vučiteo, znamo, ka si pravičen, i pot Božo po pravici včiš, i nemaš paske na nikoga: ár ne gledaš na peršono ljudi: povej nam zato, ka se tebi vidi? jeli je slobodno dáčo dati casari, ali nej? Spoznavši pa Jezus jalnost njihovo, veli: ka me skušavlete skažlivci? Pokažite mi dávčni penez. Oni so pa prikazali eden sod. I právi njim Jezus: Čidi je kep ete i napisek? Velijo njemi: Casarov. Teda veli njim: dajte záto štera so casarova, casari, i štera so Boža, Bogi.

Gospodarstvo.

Način pridelave zelenjave.

Pridelava zelenjave se vrši na več načinov. Če je naš cio samo té, ka si za domače gospodinjstvo pridelamo zadosta zelenjave vsej vrsti, si vredimo potrebne zelenjadne gredé i to se vrši navadno v notrašnjosti domačega gospodinjstva. V okolici veliki mest i trgovskoj vrtnariji, posebno bolgarskoj ravno tak pridelujejo vse vrste zelenjave, samo ka se to vrši v vnogo vekšoj meri kak pri nas; to pa zato, ka večina te zelenjave pride na domači ali svetovni trg. Vsi ti vrtnarje majo največ haska od jako rani i pa kesni zimski vrst zelenjave. Bolgarski vgređarje većinoma pridelavajo sladko papriko, rano i zimsko zelje, rane ugorke i tü pa tam lük i paradižnike.

Poznamo pa tüdi kraje, kde kmetovalci zasadijo cela pola z zelenjavov i to ne vse vrste, liki si zberejo tiste, štere v njüvom kraji najbolerastéjo. Vzemimo samo naše Ptüjsko pole. Tam majo kmetje cele plüge oratje zemle zasajene z lükom. V drugom kraji pridelavajo samo ugorke i šalato. V tretjem papriko i paradižnike. Če pa pogledamo v naše jüžne kraje, dobimo cela pola zasajena z dinji i lubinicami. — Obe sta spodobnivi tikvi, samo, ka ma prva žuto meso, druga pa rdečo. Oboje se je sirovo i je sladko, medlovnoga žmaja.

Pov te velke vnožine dvoje ali troje vrste zbrane zelenjave se vrši tak, ka kmet na mesto okopavin, (kukorice i krumplov) pridelavle zelenjavo.

Izbiranje zemle za pridelavo zelenjave.

Večina zelenjave raste skoro v vsakoj zemli. Vendar pa pri izberi zemle moramo posebno gledati na globokost zemle i sunčno lego. Mi dnes že poznamo vse vrste zelenjav vkoreninjenost v globokost zemle. Do

BETEŽNIKI PREČTITE!

Vnogo ljudi trpi od živčnih zmotnjav, tožijo se, ka hitro opašejo, ka je smica i trga v glavi, v rokaj i nogaj, na šinjeki ali lici, ka njim srce močno bije, ka je po kotrigaj cuka, mravle ido po njih, ka so otrüjeni, nemirni, strašlivi, pobiti, njim sapa s falivava, so razdražlivi, raztrešeni, nemajo teka, prebave, ka nemajo stouca, se njim vrti v glavi, nemorejo spati i na ostale vnoge pojave nervoznosti.

Najslabše je pri živčeno betežnom, ka nema vole i moči za delo, misli, ka je popolnoma nesposoben za delo, brez odpora se preda usodbi, slabe vole je i v svojem življenji ne pokaže nikših uspehov,

Če čütite štero zmotnjavo od gornjih živčnih i če ščete ozdraviti, **pišite mi včasi i jaz vam pošlem brezplačno živčnih bolezní,** štera vam raztolmači, da je predhodni zrok vsake prave bolezní oslabenje telovne odpornosti. Vi spoznate, da se življenje lejko podugša i da se betegi lejko preprečijo.

Samo morate hoteti!

Dnevno mi prihajajo potrdila, vnogi pisci prilagajo zahvalnice i svojo fotografijo. Nekoliko istih niže prinašam:

G. Bremkovič Mikloš, vučíteo iz Tuzle v Jugoslaviji mi piše:

G. Schmied Ana iz Gmun-dena, Freygasse 5 v Gor. Austriji, je jako zadovolna:

G. poštni uradnik Georg Abraham iz Timisoáre i. Romania, piše:

Po vnogih posküšnjaj z raznimi vrastvi, štera neso mi nikaj pomagala, najšo sam nazadnje vaše izvrstno sredstvo, štero mi je pomoglo. Dužen sam vam velike zahvale.

Gde bi bila dnes, če se ne bi poprijela od vas priporočenoga zdravljenja! Uspeh je bio tak dober, da mi več ne trbe nikšega zdravljenja. Napravili ste mi veliko dobroto, hvala vam za njo iz celoga srca.

Že po kratkom vraćenji po vašem recepti sam opazo nepričaküvan uspeh. S tem vam izrazim zasluženo zahvalo i bom vas pri vsakoj priliki priporočao.

Zadostüje edna dopisnica! Zahtevajte ešče dnes **brezplačno** poučno knižico.

Pošta:

Ernst Pasternack, Berlin, SO., Michaelkirchplatz 13. Abt. 890.

40 do 50 cm globoka rodovitna zemla popunoma zadostüje za vse vrste zelenjav. Obdelavo zemle pri pridelavi zelenjave pa od nas zahtevle preci dela. Zelenjava sama pa jako dosta hranilni snovi ali hrane potegne iz zemle. Zato je bolša zemla za te poseo črna humozna ali pa jako zreli kompost. Te pa more biti tak napravljeni, ka se v njem ne sme najti niti edno kalivo seme od plevela. Črna humozna zemla se pa samo v jako redki slučajaj dobi. Pomagamo si s tem, ka zemlo z močnim štalskim gnojom zbo-

kšavamo, na te način, ka pogosto i močno gnojimo.

Izbirčne gledoč na zemlo pa so ništerne vrste zelenjave. V sühoj pe-sičnoj zemli jako dobro rodijo dinje, šparglini i grajšček (grah). Zelnate i korenske vrste pa že v trdnejšoj zemli bole obrodijo. Lega za vse vrste zelenjave je najbokša jüžna, nato vzhodna i zapadna. V severnoj hladnejšoj legi pa zelenjava slabše rodi i ništerne vrste se niti nemrejo pridelavati kak paprika, paradižniki. —